

Ervin Gábor megjelent írásainak kiegészítő leíró bibliográfiája

Varga Péter András

Ervin Gábor megjelent írásairól a Frenyó Zoltán által szerkesztett *Ervin Gábor emlékezete – Ervin Gábor bölcséleti munkái. Fejezetek a magyar neotomizmus történetéből* c. úttörő jellegű, kiváló kötet (Budapest: L'Harmattan, 2012) közölt részletes bibliográfiát (363–367. o). Az alábbi listában Ervin Gábor olyan megjelent írásai – (kis)recenziók, méltatások, esszék – szerepelnek, melyeket időközben sikerült azonosítani, örömteli módon gyarapítva ezzel a mártíromságot szenvedett katolikus pap-filozófus elméleti munkásságáról – különösen életművének korai, a doktori fokozat megszerzését (1935. febr. 9.) követő korszakáról – alkotható képünket. Mindezek alapján nemcsak jobban kirajzolódik nemcsak Ervin Gábornak a szociális gondolat mellett és a korban terjedő vészterhes eszmékkel (hitlerizmus) szembeni kiállása (különösen, ha az apró, rejtett összefüggésekre is felfigyelünk, pl. hogy a recenzált szerző szintén embermentő [lásd lentebb]), hanem az is megmutatkozhat, miként gyökerezett ez a társadalmi szerepvállalás abban az összetett viszonyban, amely a hagyományos neoskolasztikus filozófiában iskolázott Ervin Gábort a modern gondolkodáshoz fűzte.

A bibliográfia modern digitális bölcsészeti (pl. az Arcanum-kiadó adatbázisai [Arcanum Újságok, Hungaricana, Szaktárs], Magyar Elektronikus Könyvtár) és hagyományos eszközökkel (az Országos Széchényi Könyvtár [OSZK] folyóirattárában őrzött reportóriumok, ill. átlapozás, mikrofilmek segítségével) készült. A korabeli gazdag katolikus sajtó széttagoaltsága, egyes részeinek nehéz hozzáférhetősége, valamint objektív körülmények (pl. az aláíratlan recenziók elterjedt gyakorlata) okán szinte biztosra vehető, hogy további Ervin Gábor írárok lappanganak, melyek akár új biográfiai kontextusokat is rejthetnek. Ezek a körülmények illusztrálják az 1946-ban – édesanyjával, Ervin Gáborné szül. Brust Ilonával együtt – fellelhető hagyatéki leltár nélkül holtta nyilvánított pap-filozófus személyes, sőt a korabeli katolikus hitélet és kultúra kollektív tragédiáját.

A tételek zöméhez rövid analitikus leírást fűztünk, a jellemző idézetek kiemelésével. Hasonlóképpen kiegészítettük Ervin Gábor biográfiai-eszmei kontextusának könnyebb felfejthetősége érdekében a recenzált művek bibliográfiai vagy biográfiai adatait. A jelen bibliográfia csak a megjelent írásokra terjed ki.

Gyermekkor

- Ervin Gábor: *Betűrejtvény*. [Megfejtés: „oktalan”.] In: *Jó Pajtás. Képes gyermeklap* (szerk. Benedek Elek), 10. évf., 20. sz. (1918. máj. 19.), 318. o.
- Ervin Gábor: *Képrejtvény*. [Megfejtés: „Kossuth Lajos”.] In: *Jó Pajtás. Képes gyermeklap* (szerk. Benedek Elek), 10. évf., 25. sz. (1918. jún. 23.), 399. o.

1934

- Ervin Gábor: *A szentmiseáldozat lényege*. [Megváltástani elmélkedés.] In: *Az ezerkilencszázéves szentmise*. Kiadja a budapesti növendékpapság Magyar Egyháziroddalmi Iskolája. Budapest: „Élet” Irodalmi Nyomda, 1934, 51-64. o.

1935

- Ervin Gábor: *Népiskola és valóságérzés*. [„Országunk sajnálatos tünete a tátongó szakadék úr és paraszt között”; a népiskolai reform akkor járulhat hozzá ennek betemetéséhez, „ha a hivatásgondolatot teszi nevelésének és tanításának tengelyévé”; valamint „szabadságot a tanítónak”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 5. évf., 21. sz. (1935. nov. 15.), 389. o.

1936

- Ervin Gábor: *P. Chevrier, a szegények barátja*. [Boldog Antoine Chevrier (1826-1879) szegénymissziós pap és rendalapító méltatása.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 6. évf., 1. sz. (1936. jan. 1.), 14. o.
- Ervin Gábor: *Nemzeti tehetségvédelmet!* [Javaslat meritokratikus szociális intézményrendszerre.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 6. évf., 2. sz. (1936. jan. 15.), 26. o.
- Ervin Gábor: *A kontempláció és a kontemplatív lélek*. In: *Új Élet. Az ifjú katolicizmus szociális és világnézeti folyóirata* (szerk. Sinkó Ferenc), 5. évf., 8. (49.) sz. (1936. szept.), 467-470. o.

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Trikál József: Az új nemzedék lelkiisége. Szent István Társulat, 1936.* [„E helyzetből kivezet: népi értékeink felkarolása, alkotmányunk szellemének tisztelete, [...] leginkább pedig a szeretet.”] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 6. évf., 20. sz. (1936. okt. 15.), 392. o.
- Ervin Gábor: *Dramatizált jelenetek kis elemistáknak.* [„Gyerekeknek legkedvesebb”, „szülőket könnyekig” megható jelenetek (Ádám és Éva, különítélet, irgalmas szamaritánus), saját előadási tapasztalatokkal.] In: *Katolikus Nevelés. A Katolikus Hittanárak és Hitoktatók Egyesületének közlönye* (szerk. Gigler Károly) 28. évf., 4. sz. (1936. ápr.), 113-114. o. – párhuzamos közlés *Dramatizált Bibliatanítás* címmel in: *Iskola. Oktatásügyi és népnevelő folyóirat* (szerk. György Lajos, Márton Áron; Kolozsvár) 4. évf., 3-4. sz. (1936. nov.), 194-195. o.
- Ervin Gábor: *Mit gondol rólunk az átlagos angol?* [Hungarikum-vonatkozások recenziója „Th. Benson és B. Asquith” (helyesen: Theodora Benson and Betty Askwith) „Foreigners, or The World in a Nutshell” c. művéből (London: Victor Gollancz, 1935).] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 6. évf., 24. sz. (1936. dec. 15.), 484. o.
- Ervin Gábor: *A hitlerizmus bölcséleti alapjai.* [Kritika a „veszedelmes” hitlerizmussal szemben az ekkoriban rendszerideológusnak tartott Ludwig Klages (1872-1956) vitalista filozófiájának bírálatán keresztül. „A kereszténység javaiban minden kor [...] megtalálhatja gyógyító javait és minden betegség ellenmérgeit.”] In: *I.m.*, 499-500. o.

1937

- Ervin Gábor: *A lélek hármas tisztulása.* In: *Új Élet. Az ifjú katolicizmus szociális és világnézeti folyóirata* (szerk. Sinkó Ferenc), 6. évf., 1. (53.) sz. (1937. jan.), 25-28. o.
- Ervin Gábor: *A vallási ösztön.* [A szellem és a kegyelmi rend találkozásának „határtüneménye”, „korlátolt eszeskedésünk kiegészítésére és kiigazítására”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 24. évf. (I. félév), 1. sz. (1937. jan. 5.), 13-14. o.
- Ervin Gábor: *Gyermelelkgyakorlat mesékből.* [Magyar és egyetemes népmesék hittani és szentségfelkészítési felhasználása.] In: *Katolikus Nevelés. A Katolikus Hittanárak és Hitoktatók Egyesületének közlönye* (szerk. Gigler Károly) 29. évf., 2. sz. (1937. febr.), 53-55.

- Ervin Gábor: „Bedó” [A Charles Bedeaux-féle munkásellenes teljesítményminősítési rendszer és a munkaidő-szabályozás problémája.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 7. évf., 3. sz. (1937. febr. 1.), 98-99. o.
- Ervin Gábor: *Istenhit és a bölcsélet*. [Az Egyház „valódi édesanyja” a „rég, érdek nélküli, tiszta igazságra éhes bölcséletnek” (amit a mai „anyagias ember” már nem becsül), de az „istentelen bölcselő” (számára: Martin Heidegger, Nicolai Hartmann) „még bölcselőnek is csapnivaló”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 24. évf. (I. félév), 9. sz. (1937. máj. 5.), 269-270. o.
- Ervin Gábor: *Az új oxfordi mozgalom*. [A Frank Buchman (1878-1961) által alapított evangélikus megújulási mozgalom (Oxford Group, ma: Initiatives of Change) méltatása: nem nélkülözi az *extra ecclesiam* kegyelmet, „olyan, amilyennek az Actio Catholica szellemének lenni kellene”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 7. évf., 12. sz. (1937. jún. 15.), 367-368. o.
- Ervin Gábor: *A tárgyas szent*. [Az 1925-ben kanonizált Lisieux-i (Kis) Szt. Teréz OCD szentimentalizmus-ellenességének méltatása: a „pogány tárgyaság” az emberélethez „hadisikerekért, [...] a vér és a faj diadaláért” áldozza fel; helyette: „kiszabadulni önmagunkból és [...] az abszolút Szentséget keresni”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 7. évf., 18. sz. (1937. szept. 15.), 522. o.
- Ervin Gábor: *Isten, Istenem, Istenünk* [„A kereszténység nem a bölcséleti 'Isten' [...], hanem a közösségi 'Miatyánk' jegyében áll” (szociális cselekvés, kegyelmi rend)]. In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 24. évf. (II. félév), 18. sz. (1937. szept. 20.), 146-147. o.
- Ervin Gábor: *A tanítói hivatás órája*. [A tanító(nő)-képző intézetekben a VKM 18.229/1937 rendelettel az osztályfőnöki órák analógiájára bevezetett tárgy, különösen a 2. évfolyamon tanítandó erkölcsi tananyag kritikája, mivel az „kaput nyit a 'laikus morálnak'”, ha nem „pap-igazgató vagy hittanár” tartja (válaszcikket váltott ki)]. In: *Katolikus Nevelés. A Katolikus Hittanárok és Hitoktatók Egyesületének közlönye* (szerk. Gigler Károly) 29. évf., 8. sz. (1937. okt.), 240-241.

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Huszár Győző: Bölcsélet, II. kötet: Megismeréstan. [Budapest: Korda, 1937].* [„Újabb külföldi irodalom” (pl. „[Réginald] Garrigou-Lagrange [1877-1964])” híján „azt a benyomást keltheti, hogy a keresztény bölcsélet stagnáló, merev és élettelen rendszer”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 24. évf. (II. félév), 20. sz. (1937. okt. 20.), 221. o.

1938

- Ervin Gábor: [Fordítás:] Réginald Garrigou-Lagrange: *A megkezdett örökélet.* [„A fordítás igen jól sikerült; a hazai olvasók hálásak lesznek[,] hogy a lélekirodalom e gyöngyét megismerhetik”; Gigler Károly (1897-1965) szerkesztői recenziója (*Katolikus Nevelés* 30. évf., 1. sz. [1938. jan.]).] Budapest: Korda, 1938 (imprimatur: 1937. jún. 28.).¹
- Ervin Gábor: *Miért nincs magyar J.O.C.?* [*A Jeunesse ouvrière chrétienne* és a munkásifjúság-pasztoráció méltatása („Téged építünk, Igazság Városa”); hazai akadályai: „a szociális kérdést még mindig karitatív alapon akarja kezelni”, művelt munkások hiánya vagy marxizálódása; munkáspasztorációs „kezdeményezést [...] megakadályozni halálos bűn”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 2. sz. (1938. jan. 15.), 69-70. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Trikál József: Az új szellemiség.* [Budapest:] *Szent István Társulat* [1937]. [„Az ifjúság ma, ha olvas, nem töri a fejét”; ezért „nem papirosfilozófiát akar adni, hanem életet sugallni”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [I. félév], 3. sz. (1938. febr. 5.), 94. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Noszlopi László: A világnézetek lélektana.* [Budapest:] *Szent István* [1937]. [„Szent Tamás óriási gondolatkincsét feltűnően mellőzi”; habár „szinte természetes konklúziója [...] a katolikus világnézet felsőbbbsége”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [I. félév], 4. sz. (1938. febr. 20.), 126. o.

¹ Eddig is ismeret volt a fordítás modern megjelenése Csanád Béla (1926-1996) pap-költő átdolgozásában (Bp.: Jel, 1995).

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Faber F[rederick] W[illiam CO]: Ez nagy szentség valóban. [A XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmával...]* [B]udapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája, 1938. [„Prohászka kedvenc szerzője” volt.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 6. sz. (1938. márc. 16. [sic!]), 179. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Vajkai Julia Éva [(sz. 1879)]: Népművelés a gép századában.* [„A jövő keresztény, szociális állama nem térhet ki az általa rajzolt munkásnevelés kötelessége elől”.] In: *I.m.*, 180. o.
- Ervin Gábor: *Nevelői tiszta szándék.* [„Mindennap úgy kellene az iskolában viselkednem, hogyha többet nem találkozunk, akkor jó emlékük legyen” – önkritikus betekintés hittanára hétköznapijaiba.] In: *Katolikus Nevelés. A Katolikus Hittanárak és Hitoktatók Egyesületének közlönye* (szerk. Gigler Károly) 30. évf., 4. sz. (1938. ápr.), 121-122. o.
- Ervin Gábor: *A munkásifjúság szervezésének kérdéséhez.* [Tudósítás az időközben (vö. jan. 15-i írása) történt hazai kezdeményezésekről; „jó adag lélektani ügyesség” kell, „szomorú ébredés lenne, ha a fásult közönyt” ezek helyett később „egy brutális nyomás vasmarka tépné le a megkérgesült szívekről”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 7. sz. (1938. ápr. 1.), 216. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Pauler Ákos: Tanulmányok az ideológia köréből. (A szerző kézirati hagyatékából.) [Budapest:] Magyar Filozófiai Társaság [I].* [„Élete utolsó szakaszában mindig tisztábban és tisztábban látta, hogy a filozófia útja [...] a rejtett Istenség fénykörébe torkollik”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [I. félév], 7. sz. (1938. ápr. 5.), 220. o.
- Ervin Gábor: *Dietrich von Hildebrand, az erkölcsbölcslő.* [A nemzetiszocializmus egyik első és legélesebb korabeli német elméleti kritikusa, Dietrich von Hildebrand (1889-1977) filozófus fenomenológiai etikájának (pl. értékválasz [„Wertantwort”]) tomista filozófia szempontjából is nyitott méltatása; „rekordkorunk alighanem a hidegvérrel elkövetett bűnnek is tartja a rekordját”, „az új élet romokból is kisarjad”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 8. sz. (1938. ápr. 15.), 243-244. o.

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Huszár Győző: Bölcelet. III. kötet, I. rész: Általános metafizika.* [Budapest: Korda,] 1938. [Öröndetes, „hogy kifejezetten katolikus skolasztikus bölceletet akar adni”, ám alkalmatlan, „hogy a philosophia perennis eszmegazdagságáról és lüktető életéről hű képet adjon”.]. *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [I. félév], 8. sz. (1938. ápr. 20.), 254. o.
- Ervin Gábor: *Mindennapi kenyér. Két eucharisztikus könyv megjelenése alkalmából.* [A kongresszusi hitbuzgalmi irodalomból Gyéressy Ágoston OSPPE (1908-1986) *Uram, nem vagyok méltó* (SZIT, [1938]) c. könyvének (pozitív, a képek kivételével) és Loyola Mária IBVM (1845-1930) *Jöjjetek áldozni!* (SZIT [1938?], ford. Németh Ferenc SJ [1899-1987]) c. könyvének (kritikus) recenziója az eucharisztia kegyelmi gyümölcsei szempontjából („Krisztus nem kiemel e világból, hanem [...] arra üz, hogy megoldjuk a földi kenyér kérdését”); hiányolja Prohászka Ottokár újrakiadását.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 10. sz. (1938. máj. 15.), 316. o.
- Ervin Gábor: *A szent Király és a nagy Püspök.* [Elmélkedés a Szent Jobbal országjáró Aranyvonaton utazván (tapasztalatok menetközben és Székesfehérvárott); „a Sz. J. programja az építő szeretet volt, Prohászka Ottokár szeretetével támasztott fel halott lelkeket”] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 12. sz. (1938. jún. 15.), 384. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Kühár Flóris: Szűz Mária élete. Palladis, Budapest [1938].* [„A Boldogságos Szűz Mária hitünk eleven kompendiuma”, azonban tiszteletének „nem szabad [...] felelőtlen állítások és tartalmatlan áradozások színterévé fajulnia”, amit K. F. OSB (1893-1943) dicséretesen elkerül.] In: *I.m.*, 392. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Hochwarter Kálmán: Érdemes-e küzdeni az életben? [(Az akarat problémája.)]* Budapest. [S.n.,] 1938. [Filozófiailag-teológiaiilag pontatlan, de „keresztény erkölcsiséggel van telítve”.] *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [II. félév], 13-14. sz. (1938. júl. 5-20.), 46. o.
- Ervin Gábor: *A teológus. Schütz Antal.* [Méltatás személyes emlékekkel, az *Isten Ország*a sorozat köteteinek tartalmi ismertetésével; „vágyak, eszmék, vonzások és taszítások forrongó káoszából épül fel az Isten országa, s a teológus rajzolja elő annak

- körvonalait”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: gr. Széchényi György, Katona Jenő), 8. évf., 15-16. sz. (1938. aug. 1-15.), 451-452. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Bittenbinder Miklós: Az Egyház és állam viszonya a XIII. és XIV. század fordulóján az állambölcseleknél és a kanonistáknál. Bp. [Élet,] 1938.* [„Téves felfogások” e viszonyról „vészes gyakorlati hibákra vezetnek”, „az Egyháznak joga van esetenként világi ügyekben irányítóan fellépni”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [II. félév], 15-16. sz. (1938. aug. 5-20.), 90. o.
 - Ervin Gábor: *Világ és magány. Lendvai István versei.* [Az ekkor már nyilasellenes, később a nyilasok által elhurcolt Lendvai István (Lehner, 1888-1945) *Világ és magány* c. verseskötetéről (Bp.: SZIT [1938], idézi: 3., 11., 12., 34., 42., 54., 53. o.); „Római arány és mérték, a katolikum [...] egyetemes életállítása”; „a költő a legmagánosabb lény”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: Katona Jenő), 8. évf., 18. sz. (1938. szept. 15.), 451-452. o.
 - Ervin Gábor: *Az istenes erények pedagógiánkban.* [„Megtalálni Istent hívó lelkemben” mint a pedagógiában „egyedül szükséges és elégséges” módszer, Prohászka Ottokár kapcsán]. In: *Katolikus Nevelés. A Katolikus Hittanárok és Hitoktatók Egyesületének közlönye* (szerk. Gigler Károly) 30. évf., 9. sz. (1938. nov.), 276-283. o.
 - Ervin Gábor: [Recenzió:] *Huszár Győző: Bölcelet IV: Különös metafizika. (Természetbölcelet[, kozmológia]). [...] Budapest. [Korda, 1938].* [Irodalmi hiányosságait (vö. korábbi recenziók) „érthetővé teszi” Huszár Győző (Huszárik, 1881-1956) „falusi magánya” (világháborús hadirokkant, 1918-1940 falusi tanító Zalakaroson).] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 25. évf. [II. félév], 21. sz. (1938. nov. 5.), 252. o.
 - Ervin Gábor: *Descartes, a forradalmár bölcsele.* [„Európa téreit [...] ideológiai feszültség gyűri és barázdálja; D. *nolens-volens* „az idealista forradalmár prototípusa” lett, habár „kellett már [...] a feltörekvő természettudományok igényeinek megfelelően is látni tudni”, ám D. „továbbépíteni nem tudott és nem akart”, így D. „kedvéért össze kellett dőlnie a művelt Nyugat lelki egyensúlyának”, „előfutára a meghasadt lelkű Európának”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: Katona Jenő), 8. évf., 22. sz. (1938. nov. 15.), 651-652. o.
 - Ervin Gábor: *Arcok és álarcok.* [Elmélkedés a barokk és expresszionista stílusokról a kultúrtörténetben és lelki típusokként (egyik „szupernaturális volt és megfeledezett a

természetről”, másokban „az őstermészet bosszúlán visszatér”; „legveszedelmesebb” utóbbi képmutató kihasználása, „ha [valaki] a tömegnyomor hullámain emelteti magát selyempárnák közé”).] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: Katona Jenő), 8. évf., 23. sz. (1938. dec. 1.), 694. o.

- Ervin Gábor: [Szerkesztőségi vezércikk:] *Az idő sodrában*. [„A természetjog minden egyes sérelme anarchia felé sodorja a társadalmat”, mint ahogyan „Északamerika egyes vidékein” az „állatvilág és növényzet természet egyensúlyát” erőszakos mezőgazdálkodással megbontva „a szűz televény homokpusztává lett”.] In: *Korunk Szava. Aktív katolikus orgánum* (szerk.: Katona Jenő), 8. évf., 24. sz. (1938. dec. 15. [utolsó szám]), 699. o.

1940

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Bangha Béla S. J.: Világnézeti válaszok. Korszerű vallási kérdések és ellenvetések megvilágítása* ([Budapest:] Pázmány Péter Irodalmi Társaság [1940]). In: *Katolikus Szemle* (szerk. Mihelics Vid) 54. évf., 1. sz. (1940. jan.), 50 o.
- Ervin Gábor: *A Jó Pásztor szellemében*. [Boldog (1933; Szent: 1940) Szt. Eufráziáról nevezett Mária (szül. Rose-Virginie Pelletier) rendalapító pedagógiája: „Gyöngéd magatartásukkal megtámasztják majd a meghajlott nádszálat”, javítóintézetiek „nagyrabecsülése”.] In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárak és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 32. évf., 3. sz. (1940. márc.), 95-97. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Érosz és étosz. Dr. Marczell Mihály könyve*. ([Budapest:] Szent István-Társulat [1940]). In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 54. évf., 3. sz. (1940. márc.), 117-118 o.
- Ervin Gábor: *Természetfölöttiség és történelem*. [„A Semmibe rohanás álheroizmusa” (szerinte: Martin Heidegger filozófiája), a „lelkesen az ész megcsúfolóinak tapsoló” tömeg „magunkat is elsöpréssel fenyeget”; ennek végső magyarázata teológiai (neopelagianizmus).] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 27. évf. [I. félév], 7. sz. (1940. ápr. 5.), 120-121. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Leonhard Grimm: Der katholische Christ und eine Welt. Herder. Freiburg. 1940*. [Megjelenésének kontextusa a katekézis fokozatos lehetőségeinek szűkülése a nemzetiszocialista Németországban (Leonhard Grimm [1900-1960] Freiburg-Littenweiler plébánosát a Gestapo megfigyelés alatt tartotta).]

In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 27. évf. [I. félév], 8. sz. (1940. ápr. 20.), 130. o.

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Zeugen des Wortes. [sorozatkötet pl.: Des Bischofs Cyprian von Karthago Hirtenschreiben aus der Zeit der Bedrängnis. Hrsg. Basilius Steidle]. Herder-Verlag. [Freiburg i. Br.,] 1940.* [„Szent Ciprián pásztorlevele az aposztatákról” „a Dioklécián-féle üldözés idejéből” (helyesen: Decius-féle) „megdöbbenően aktuális” (a fordító Basilius Steidle OSB [1903-1982]-t a nemzetiszocialisták publikációs tilalommal sújtották).] In: *Uo.*
- Ervin Gábor: *Hivatás és áldozat.* [Bangha Béla önfeláldozó életét méltató, kiemelt megjelenési helyű nekrológ és elmélkedés a keresztény hivatásról; „a világosság fiai is erőszakosak: önmagukkal szemben” (vö. Mt 11, 12); ugyanakkora hivatás azonban, ha a „földet túrják, kazánt etetik, [...], gyereket fürösztik”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. † Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 27. évf. [I. félév], 10. sz. (1940. máj. 20.), 169-170. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Az ember a bölcsélet megvilágításában. Hat előadás. Kiadja az Aquinói Szent Tamás-Társaság. Budapest, 1940.* [Az értelmiség „hittudományi tájékozódása homokra épül, ha nincs meg a bölcséleti alapozás”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. † Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 27. évf. [I. félév], 11. sz. (1940. jún. 5.), 182. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Dr. Proity Márton: Mit kapott az emberiség Krisztustól? Budapest, [Sárkány,] 1940.* [„Az újpogányság kísértései ellen is fölvértéz” (Proity Márton [1903-1973] egyike volt a Gestapo által letartóztatott klerikusoknak).] In: *I.m.*, 195. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Zborovszky Ferenc S.J.: Isten országa [mi]bennünk. [Budapest:] Korda [1940].* [„Valóságos kis laikus dogmatika.”] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. † Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 27. évf. [I. félév], 12. sz. (1940. jún. 20.), 211. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Gyéressy Ágoston: Veni Sancte. Szalézi művek. 1940.* [Minirecenzió; „csupa érzelem, kevés dogmatikum”.] In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárok és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 32. évf., 7. sz. (1940. júl.), 212. o.²

² Tipográfiai és talán stiláris okokból is valószínűsíthető, hogy az ezt megelőző, aláíratlan terjedelmesebb recenzió is Ervin Gábortól származik: *Dr. Petró József: Eucharisztikus gyermeknevelés. III. kiadás [Rákospalota:] Szalézi [1940].* [„Don Bosco két nevelési eszközt ismert: a botot és a gyakori szentáldozást. De a botot nem használta.”]

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Peterson, Erik: Apostel und Zeuge Christi. [Auslegung des Philipperbriefes]. [Freiburg i.Br.:] Herder, 1940.* [Minirecenzió a katolikká lett híres patológusnak a katolikus mártírfogalom apológiájára – bujtatottan a nemzetiszocializmus ellen – írott Fil-kommentárjáról, szövegközeliséget hiányolva.] In: *I.m.*, 212-213. o.
- Ervin Gábor: *Elvi erkölccstelenség.* [„Hamis bölcsélet” és „teológikum” gr. Révay József (1902-1945) *Az erkölcs dialektikája* c. művében (Bp.: MTA, 1940) és a modern filozófiában]. In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 54. évf., 7. sz. (1940. júl.), 274-277. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Dr. Künkel Fritz: A közösség. A közösséglélektan alapfogalmai. Fordította dr. Vető Lajos (Scholtz-testvérek kiadása.) Budapest, 1940.* In: *I.m.*, 285. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Jankovits Miklós dr.: A fővárosi nevelés mai feladatai. [...]* Budapest, [Kalász,] 1940. [Szociális problémákkal (természetidegenség, „proletárgyermek problémája”, „alkoholizmus”, „gyermekbűnözés” etc.) szemben „budapesti egyházi nevelőintézményeink” (néhány kivétellel) „inkább csak a választott kevesekre, mint a tömegek megmentésére pályáznak”; „sürgős összefogásra van szükség”.] In: *Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle* (szerk. † Bangha Béla S.J., Nyisztor Zoltán) 27. évf. [II. félév], 13-14. sz. (1940. júl. 5-20.), 29. o.
- Ervin Gábor: *Egy exhortációs könyv leányoknak.* [Életállapotok és személyiségtípusok szerinti rövid buzdítások Maria Augustinus Bellouard OP (1886-1953) *Jeune fille... Toi d'aujourd'hui* c. könyvéből (Lyon : G. Neveu, 1933) kivonatolva. „A tehetséges. Művelt hitvédő lehetnél. (...) Dolgozhatnál a szegényekért, a gyöngékért.”] In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárok és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 32. évf., 8. sz. (1940. aug.), 253-255. o.

1941

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Friedrich Schneider: Praxis der Selbsterziehung. Freiburg, 1940, Herder.* In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 55. évf., 1. sz. (1941. jan.), 29. o.

A szerző, a később a kommunisták által internált Pétery József (1890-1967; névváltoztatás: 1939) váci püspök (1942) főpáosztorként is nagy hangsúlyt helyezett az eucharisztikus szentségpasztorációra.] In: *I.m.*, 215-216. o.

- Ervin Gábor: *Isten országa felé*. [Arnold J. Toybee (1889-1975) *A Study of History* első négy kötete (1934-1939) alapján – a szintén 1939-ben megjelent 5-6. köteteket nem érintve – kiinduló elmélkedés a történelem transzcendens teleológiájáról]. In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 55. évf., 3. sz. (1941. márc.), 74-77. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Jánosi József S.J.: Bölcsélet és valóság. Budapest, Sz. István-Társ[ulat, 1940.]* [Rövid ismertetés a középiskolai filozófiaoktatás szempontjai felől, a tomizmustól való eltérésekkel szemben kritikusan.] In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárok és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 33. évf., 4. sz. (1941. ápr.), 116-117. o.
- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Dr. Tarcsay Izabella: Pszichodiagnosztika. A Rohrschach vizsgálat és klinikai alkalmazása. Budapest. 1940. Eggenberger-könyvkereskedés*. In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 55. évf., 4. sz. (1941. ápr.), 74-77. o.

1942

- Ervin Gábor: *A kultúra mivolta*. [Kultúrfilozófiai eszmefuttatás G. W. F. Hegel és a délnémet neokantianizmus kritikájától a korabeli magyar kantianizáló történelemfilozófiákon át a „kultúra végső célja, [...] vagyis Isten Országa” felé.] In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 56. évf., 7. sz. (1942. júl.), 193-195. o.
- Ervin Gábor: *Istenérvek népszerű alakban* [A szent tamás-i érvek és evolucionista ellenvetés megválaszolása „tejeskása puhaságúra” főzve, lányiskolák tanulói számára.]. In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárok és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 34. évf., 9. sz. (1942. szept.), 206-207. o.

1943

- Ervin Gábor: *Lélektant a vallási nevelésbe!* [„Valláslélektan” a katekézisben, pl. a bűn nem „mérgezett édesség” („a pokol félelmének nehéz tűzértségét felvonultatni”), hanem: „a bűnös már akkor is boldogtalan, mikor vétkezik”, helyette „éljék meg a szeretet teljességét”.] In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárok és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 35. évf., 8. sz. (1943. aug.), 169-172. o.
- Ervin Gábor: *A szemlélődés szomjúsága*. [Remény „a békekötés utáni” „újabb nagy megtérések kora” iránt a kortársaknak a bestsellerirodalomban (pl. a Lourdes-ban

bújkáló üldözött zsidó Franz Werfel regényes életrajza soubirous-i Szt. Bernadetttről [Bp.: Pantheon, 1942, ford. Wiesner Juliska]) megmutatkozó „vallási, misztikai elmélyülés vágya” alapján.] In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 57. évf., 8. sz. (1943. aug.), 228-230. o.

- Ervin Gábor: [Recenzió:] *Weninger Antal: Az egészség testi és lelki forrásai. Budapest [...] 1942. Országos Közművelődési Tanács [...].* [„A faji adottságok értékelése [...] tekintetében tiszta katolikus felfogást vall”, ti. eugenika-ellenes (vö. 24. skk. o.); sőt Weninger Antal (1902-1993) embermentő és (álneves) náciellenes publicista volt.] In: *Katolikus Szemle* (szerk. Kühár Flóris) 57. évf., 9. sz. (1943. szept.), 283. o.³
- Ervin Gábor: *A sorselemző nevelés.* [A Szondi Lipót (1893-1986) által ekkor kidolgozott sorsanalitikus személyiségtesztről saját alkalmazási tapasztalatok alapján, „az ideges elfojtás” vagy „a bűnös kiélés” helyett a katolikus pedagógia útja „az ösztönök megnevesítése” (válaszcikket váltott ki Tower Vilmos (1879-1958) pap-fiziognómustól).] In: *Katolikus Nevelés. A katolikus hittanárok és hitoktatók egyesületének közlönye* (szerk. Petró László) 35. évf., 12. sz. (1943. dec.), 267-272. o.

³ Eddig is ismert rövidebb változat: *Jelenkor* (szerk. Katona Jenő) 5. évf., 3. sz. (1943. febr. 1.), 11. o.